

Research Article

Designing a Model of Iranian Football Diplomacy in International Relations with a Transnational Approach

Mohammad Amin Savari^{1*}, Farzam Farzan², Mohammad Ehsani³,
Yong Jin Yoon⁴

1. Ph.D Student in Sport Management, Faculty of Sports Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.
2. Associate Professor of Sports Management, Faculty of Sports Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran
3. Professor of Sport Management, Department of Sport Sciences, Faculty of Humanities, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.
4. Professor of Sport Management, Department of Sports Industry Studies, Yonsei University, Seoul, South Korea

Received: 04/02/2024, Accepted: 13/11/2024, Online Published: 23/12/2024

* Corresponding Author: Mohammad Amin Savari, E-mail: Amin.sr@gmail.com

How to Cite: Savari, M. A., Farzan, F., Ehsani, M., Jin Yoon, Y. Designing a Model of Iranian Football Diplomacy in International Relations with a Transnational Approach. Sport Management Studies, 17(89), 91-116. In Persian. Doi: 10.22089/smrj.2024.16340.3991.

Extended Abstract

Background and Purpose

The intersection of politics and sports, particularly at the international level, has become a commonplace phenomenon that no longer surprises the general public. The worlds of sports and politics frequently intersect and influence one another, reshaping social, cultural, and diplomatic realities in novel and complex ways. Sports diplomacy, especially within the realm of football, has emerged as a powerful tool to elevate international discourse and foster official diplomatic relations between nations. Football, in particular, holds a unique political significance; for many people worldwide, it carries more emotional and symbolic weight than governmental institutions. Supporting a national football team often fosters a profound sense of identity and national unity, with fans perceiving themselves as integral members of a cohesive nation through their affiliation with the sport.

The relationship between sports and politics, and its impact on international relations, has attracted increasing scholarly interest. Sports serve as a political resource with a long history of influencing intergovernmental relations and domestic political dynamics. Iran, due to its strategic geopolitical position in the Middle East, has consistently drawn attention from global powers, making its sports diplomacy particularly consequential.

Examining Iranian football diplomacy through a pragmatic lens can provide valuable insights into the sustainability and efficacy of Iran's sports diplomacy efforts in international and cross-border arenas. This study aims to design a comprehensive model of Iranian football diplomacy grounded

in pragmatic theory, addressing the multifaceted factors that shape the country's football diplomacy and proposing strategies to enhance its international standing.

Methods

This research adopts a qualitative, exploratory-foundational approach rooted in an interpretive-constructivist paradigm. It is strategic and data-driven, employing a constructivist methodology aimed at generating a nuanced and contextually grounded model.

Data were collected through purposive and snowball sampling methods, involving semi-structured, in-depth interviews with a carefully selected group of participants. These included officials from the Iranian Football Federation, international football referees, knowledgeable insiders, and experts affiliated with the Asian Football Confederation (AFC) and the International Football Federation (FIFA). The study focused specifically on football diplomacy as it relates to Iran's international relations.

Thirteen participants were interviewed until theoretical saturation was reached, ensuring comprehensive coverage of relevant perspectives. The collected data were systematically categorized and analyzed using MAXQDA software, facilitating rigorous qualitative data management.

To ensure the credibility and rigor of the findings, the study applied the criteria proposed by Guba and Lincoln (1994), including prolonged engagement, persistent observation, triangulation of data sources, member checking, and continuous comparative analysis.

Results

The analysis of interview data yielded 390 initial codes, which were refined through focused coding to 38 salient codes. These codes encompassed a wide range of themes, including economic development, adherence to international football federation standards, and the prevailing political conditions within Iran.

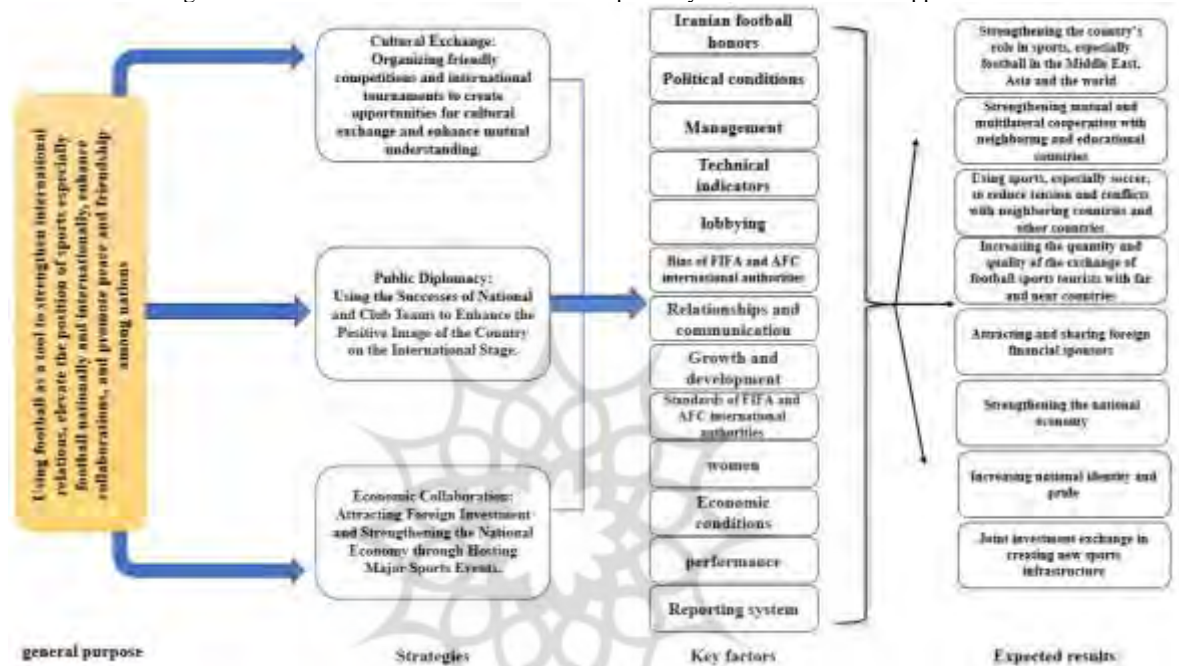
Further synthesis identified 13 core codes central to understanding Iranian football diplomacy:

- **Iran's Football Achievements:** Recognition of national successes and their diplomatic value.
- **Management Practices:** The role of effective governance and organizational capacity.
- **Political Context:** The influence of domestic and international politics on football diplomacy.
- **Technical Indicators:** Compliance with technical standards and performance metrics.
- **Reporting Practices:** Transparency and communication with stakeholders.
- **Economic Conditions:** Financial resources and investment in football.
- **Lobbying Efforts:** Advocacy and influence within international football bodies.
- **Performance Evaluation:** Assessment of football outcomes and diplomatic impact.
- **Relationships and Communications:** Networks and dialogue within the football community.
- **Women's Football:** Inclusion and development of women's participation.
- **Bias in International Bodies:** Challenges related to perceived partiality within AFC and FIFA.
- **Desired International Standards:** Aspirations for compliance and recognition.
- **Growth and Development:** Strategic planning for future advancement.

The findings highlight that these factors collectively shape the sustainability and effectiveness of Iran’s football diplomacy. Recommendations include strengthening Iran’s role in regional and global football governance, enhancing cooperation with neighboring Asian countries, and leveraging football as a platform to reduce geopolitical tensions and conflicts.

Additionally, the study advocates for expanding football-related tourism, attracting foreign financial supporters, boosting the national economy, fostering national pride and unity, and promoting joint investment in modern sports infrastructure.

Figure 2- The final model of Iranian football diplomacy with a transnational approach

Conclusion

The presented model underscores several critical factors influencing the growth and development of Iranian football diplomacy. Football’s global popularity makes it a potent diplomatic tool capable of facilitating cooperation, cultural exchange, trust-building, and conflict resolution. It also serves as a powerful vehicle for promoting national identity and pride.

However, challenges remain. Non-compliance with international standards, inadequate sports infrastructure, and management deficiencies—including insufficient budgets, political interference, and the broader political context—impede Iran’s football development and its diplomatic potential.

To enhance Iran’s football diplomacy, proactive measures are essential. These include aligning with international standards, investing in infrastructure, ensuring sound financial management, and fostering effective relationships with international football organizations.

Successful implementation of these strategies can lead to strengthened regional and global roles for Iran in football, improved diplomatic relations with neighboring and other countries, enhanced sports tourism, increased foreign investment, and a more robust national economy.

Key Words: Asian Football Confederation, Transparency, Lobbying, International Relations, Corruption and Collusion.

Article Message

This research provides a comprehensive, pragmatically grounded model of Iranian football diplomacy, illuminating the multifaceted factors that influence its success. The model offers valuable guidance for sports managers, policymakers, and diplomats aiming to elevate Iran's status in international football and leverage the sport as a diplomatic asset.

By addressing the identified challenges and capitalizing on strategic opportunities, Iran can harness football diplomacy to foster regional cooperation, promote cultural understanding, and achieve sustainable sports development.

Ethical Considerations

All ethical standards pertinent to research were rigorously observed. Participants engaged voluntarily, fully informed of study aims, retaining the right to withdraw at any time. Confidentiality of identities and data was strictly maintained. The study received approval by the relevant institutional ethics committee.

Authors' Contributions

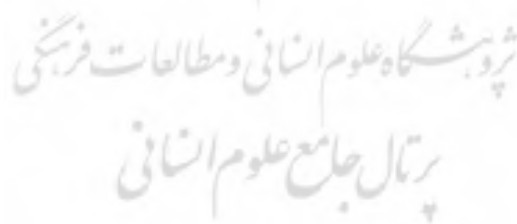
This study was conducted as part of a doctoral dissertation. The first author was responsible for the research design, data collection, statistical analysis, and initial and final drafting of the article. The second author supervised the research process, reviewed and edited the scientific content. The third author provided guidance in structuring the final version and making content revisions. The fourth author contributed to the research design and provided scientific consultation and supervision throughout the research process.

Conflict of Interest

There is no conflict of interest.

Acknowledgments

We sincerely thank all the participants in this study who contributed their valuable experiences to this research.

طراحی مدل دیپلماسی فوتبال ایران در روابط بین الملل با رویکرد فراملی

محمد امین سواری^۱، فرزاد فرزاد^۲، محمد احسانی^۳، یونگ جین یون^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
۲. دانشیار مدیریت ورزش، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
۳. استاد مدیریت ورزش، گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
۴. استاد مدیریت ورزش، گروه مطالعات صنعت ورزش، دانشگاه سئول، کره جنوبی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۵، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۳، تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۱۰/۰۳

*نویسنده مسئول: محمد امین سواری، E-mail: Amin.sr97@gmail.com

How to Cite: Savari, M. A., Farzan, F., Ehsani, M., Jin Yoon, Y. Designing a Model of Iranian Football Diplomacy in International Relations with a Transnational Approach. Sport Management Studies, 17(89), 91-116. In Persian. Doi: 10.22089/smrj.2024.16340.3991.

چکیده

هدف این پژوهش، طراحی الگوی دیپلماسی فوتبال ایران با رویکرد داده بنیاد بود. این مطالعه به روش ساخت‌گرایی در نظریه‌مبنایی برای تولید نظریه از داده‌ها انجام شد. داده‌های پژوهش از طریق نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی و براساس مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته در حوزه ورزش فوتبال، دیپلماسی، فدراسیون فوتبال ایران و حوزه‌های بین‌المللی جمع‌آوری شد. پنج سؤال با توجه به مطالعات انجام‌شده در این حوزه، به دست آمد. با توجه به روند پرسش و پاسخ، مصاحبه ادامه یافت. سپس با رویکرد ساخت‌گرایی فرایند کدها و مضامین به دست آمد و با بررسی رابطه بین آن‌ها با همدیگر مدل ساختاری پژوهش طراحی شد. با ۱۳ مصاحبه که تا حد اشباع نظری ادامه یافت، ۳۹۰ کد اولیه به دست آمد. تعداد ۳۸ کد متمرکز مانند توسعه اقتصادی، استانداردهای مدنظر فدراسیون بین‌المللی فوتبال، شرایط سیاسی کشور به دست آمد. در نهایت، ۱۳ کد محوری شامل افتخارات فوتبال ایران، مدیریت، سیاسی، شاخص‌های فنی، گزارش‌دهی، شرایط اقتصادی، لابی‌گری، کارایی، روابط و ارتباطات، بانوان، سوگیری مراجع بین‌المللی و استانداردهای مدنظر آن‌ها و نیز رشد و توسعه به دست آمد. تحلیل داده‌ها در نرم‌افزار MAXQDA نشان‌دهنده تأثیرگذاری نقش ویژه شاخص‌های محوری در سطوح ملی و بین‌المللی برای توسعه فوتبال ایران در دیپلماسی ورزشی، به‌منظور فراهم آوردن محیط مناسب برای ارتقای فوتبال کشور در سطح بین‌الملل بود. نتایج تحقیق به طراحی الگویی برای دیپلماسی فوتبال کشور به‌منظور برنامه‌ریزی مدیران در دستیابی به سطح مطلوب توسعه فوتبال ایران در سطح بین‌الملل منجر شد.

واژگان کلیدی: کنفدراسیون فوتبال آسیا، شفافیت، لابی‌گری، روابط بین‌الملل، فساد و تبانی.

مقدمه

ورزش بخشی از فرهنگ بشری است و فرصت‌های استثنایی در توسعه روابط بین کشورها، مردم و کل قاره‌ها دارد (بوغولیووا^۱ و همکاران، ۲۰۲۳، ۳۴۷)؛ به‌ویژه ورزش فوتبال که به‌عنوان پرطرفدارترین و یکی از تأثیرگذارترین رویدادها در سراسر دنیا شناخته می‌شود (ترکلی^۲ و کوبانگلو^۳، ۲۰۱۸، ۲). ترکیب سیاست و ورزش به‌ویژه در بعد بین‌المللی به قدری رایج است که برای عموم مردم تعجب‌انگیز نیست که عناصر دنیای ورزش و سیاست بر یکدیگر تأثیر بگذارند و واقعیت اطراف را به شکلی جدید ایجاد یا به‌طور درخور توجهی تحت تأثیر قرار دهند (راجکیویس^۴، ۲۰۲۱، ۵۹۷). یکی از ویژگی‌های ثابت سیاسی‌شدن فوتبال، در پویایی هم‌زمان توانمندسازی و سرکوب نهفته است که هم در محیط‌های تاریخی و هم در شرایط امروزی قابل مشاهده است. تعامل ورزشی به‌ویژه ورزش فوتبال می‌تواند گفت‌وگوی بین‌المللی را ارتقا دهد (بوغولیووا و همکاران^۵، ۲۰۲۳، ۳۵۰).

دیپلماسی عبارت است از روابط و ارتباطات بین کشورها و دیگر عوامل جهانی که با هدف دستیابی به منافع ملی، حل اختلافات، افزایش همکاری و اعتماد صورت می‌گیرد. دیپلماسی می‌تواند شامل گفتگو، مذاکره، تبادل فرهنگی، همکاری اقتصادی، کمک‌های بشردوستانه و سایر روش‌های غیرخشونت‌آمیز باشد. دیپلماسی، یک ابزار قدرت نرم است که به معنای توانایی جذب و تأثیرگذاری بر رفتار دیگران با استفاده از جاذبه، اعتبار و ارزش‌ها است (دوبینسکی^۶، ۲۰۱۹، ۱۷۱). عناصر عبارت دیپلماسی ورزشی شامل تعاملات بین دولت‌ها و سرزمین‌ها، بازیگران غیردولتی و افراد در طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های ورزشی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی جهانی است. مفاهیم دیپلماسی ورزشی، به‌ویژه دیپلماسی فوتبال می‌توانند به‌عنوان عنصری از قدرت نرم توصیف شوند. درک دیپلماسی فوتبال به‌عنوان یک جنبه از قدرت نرم، با استفاده از رویکرد کلاسیک قدرت نرم که دیپلماسی عمومی یکی از پایه‌های اصلی آن است، امکان‌پذیر است (راجکیویس، ۲۰۲۱، ۵۸۹).

دیپلماسی ورزشی یکی از زیرشاخه‌های دیپلماسی عمومی است که از ورزش به‌عنوان یک ابزار تأثیرگذار و کارآمد برای دستیابی به اهداف سیاست خارجی دولت‌ها استفاده می‌کند. این نوع دیپلماسی با ارائه چارچوبی برای فعالیت‌های غیر قهرآمیز بین‌المللی، فرصت‌های تعامل بین‌المللی در زمینه ورزشی و دیگر زمینه‌ها را افزایش می‌دهد و در بسیاری از موارد موجب رشد، توسعه و گسترش همکاری‌ها و روابط دوستانه بر مبنای صلح‌جویانه، کاهش تنش‌ها و تعارضات سیاسی بین کشورها می‌شود. در دیپلماسی ورزشی، نمایندگان ورزشی به‌عنوان عاملان دولت‌های خود عمل می‌کنند و با استفاده از افراد و رویدادهای ورزشی، تلاش می‌کنند تا نظرات، اطلاعات و تصویر مطلوب خود را در میان افکار عمومی خارجی و سازمان‌های آن‌ها به‌منظور شکل دادن به ادراک آن‌ها به نحو مطلوب برای دولت اعمال‌کننده، پخش کنند (مورای^۷، ۲۰۱۱، ۱۷). «دیپلماتیزه شدن» ورزش در سیاست خارجی کشورها تازگی ندارد. ادبیات مربوط به این موضوع قبلاً بر استفاده از «دیپلماسی پینگ‌پنگ» برای ایالات متحده به‌منظور ازسرگیری روابط دیپلماتیک با چین در میانه جنگ سرد تأکید کرده است. «دیپلماسی کریکت» نیز ابزاری برای ایجاد صلح بین هند و پاکستان بود. اخیراً استفاده از ورزش برای شهرت و اعتبار بین‌المللی کشورها استراتژیک‌تر شده است. ورزش در حال حاضر یک ابزار قدرت نرم است که ملتی را قادر

-
- 1 Bogolyubova
 2. Terekli
 3. Çobanoğlu
 4. Rajkiewicz
 5. Bogolyubova
 6. Dubinsky
 7. Murray

می‌سازد تا ارزش‌های جذاب خود را برای شکل‌دادن به برداشت دیگران برای اهداف سیاست خارجی به نمایش بگذارد (ابوطالب‌لو، ۲۰۲۳، ۳۴). همچنین دیپلماسی ورزشی می‌تواند منجر به ایجاد زمینه‌ای برای برقراری روابط دیپلماتیک رسمی کشورها شود؛ برای مثال، تحریم رویدادهای ورزشی در انزوای آپارتاید آفریقای جنوبی یکی از موارد شناخته‌شده است. دیپلماسی ورزشی به‌عنوان وسیله ارتباطی می‌تواند در ذات خود بخشی از دیپلماسی یک کشور باشد که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم بر ارزش‌های سیاست ملی و بین‌المللی هر کشور برای روابط با سایر سازمان‌های بین‌المللی مهم است (بیانکوا و همکاران^۱، ۲۰۲۳، ۱۰۲).

فوتبال، ورزش سیاسی است که برای خیلی از مردم جهان نسبت به حکومت و سایر مؤسسات کشوری از اهمیت بیشتری برخوردار است. آن‌ها با حمایت از تیم ملی فوتبال خود، احساس هویت و اتحاد ملی می‌کنند و خود را یک ملت کامل می‌دانند (اصغریان و سرب‌ها، ۲۰۲۰، ۱۶۸). دستیابی به موفقیت در ورزش‌های بین‌المللی دارای ارزش بسیاری است؛ چراکه باعث می‌شود مردم افتخار ملی را حس کنند، اقتصاد را از طریق برگزاری رویدادهای گوناگون تقویت می‌کند و در روابط دیپلماتیک کشور نقش مثبت دارد. در واقع، علتی که دولت‌ها به ورزش توجه کرده و در آن مداخله می‌کنند، این است که پیروزی یک کشور در زمینه ورزشی می‌تواند برای آن کشور در سطح بین‌المللی شهرت و احترام به همراه داشته باشد (موسوی گرگری و همکاران، ۲۰۲۲، ۱۲۰). در زمینه افتخارات فوتبال ایران در قبل از انقلاب جمهوری اسلامی ایران بازی‌های آسیایی تهران (۱۹۷۴) را به‌عنوان دیپلماسی موفق قبل از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ می‌توان نامید؛ به این دلیل که کشور ایران نه‌تنها میزبانی بازی‌ها را به دست آورد، بلکه کشور چین که تحریم بود را وارد بازی‌های آسیایی کرد. همچنین تیم ملی فوتبال ایران در جام جهانی (۱۹۷۸) تنها نماینده قاره آسیا انتخاب شد؛ در صورتی که تنها ۱۶ تیم در آن دوره از جام جهانی شرکت داشتند و سهمیه قاره آسیا فقط یک تیم بود.

دخالت سیاست در ورزش و استفاده سیاسی از ورزش ریشه‌های عمیقی دارد و از زمان شروع بازی‌های المپیک مدرن نشان داده شده است. با توسعه ورزش مدرن، سیاست بین‌الملل نقش مهمی در سیاست داخلی کشورهای جهان پیدا کرد و تحولات خارجی به عامل مؤثر برای سیاست‌گذاری داخلی تبدیل شد. در همین راستا، دورسی (۲۰۲۲) در پژوهش خود به بررسی تاریخ ورزش ایران پس از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ پرداخت. نتایج حاکی از آن بود که فوتبال در ایران به‌عنوان یکی از محبوب‌ترین ورزش‌ها نمایانگر تحولات انقلاب و قدرت جمهوری اسلامی ایران بوده است (دورسی، ۲۰۲۲، ۷). پیمان‌فر و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که برنامه‌ریزی و شناخت دیپلماسی ورزشی پیامدهای عمده‌ای در توسعه روابط بین‌الملل، سیاست خارجی و توسعه و رشد عملکرد ورزش در ابعاد مختلف دارد (پیمان‌فر و همکاران، ۲۰۱۹، ۷۲). علاوه بر آن، بویاسیوگلو و اوقوز^۲ (۲۰۱۶) در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که ورزش پدیده جهانی است که بر سیاست خارجی، اقتصاد بین‌الملل، هویت ملی و دیپلماسی عمومی تأثیر چشمگیری دارد. آن‌ها همچنین معتقد هستند که ورزش می‌تواند به‌عنوان یک ابزار دیپلماسی استفاده شود که باعث افزایش ارتباطات، تبادلات فرهنگی، همکاری‌ها و روابط دوستانه بین کشورها شود. آن‌ها در نهایت به این نکته اشاره می‌کنند که ورزش نباید به‌عنوان جایگزین برای سیاست‌گذاری سنتی در نظر گرفته شود؛ بلکه باید به‌عنوان عامل تکمیل‌کننده و تقویت‌کننده آن معرفی شود (بویاسیوگلو و اوقوز، ۲۰۱۶، ۱۰۵).

همانند دیگر شاخص‌های تأثیرگذار در دیپلماسی ورزشی، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های مطالعه‌شده، شاخص مدیریت در دیپلماسی ورزشی است که پامنت (۲۰۲۲) در تحقیق خود به نتایجی رسید که نشان داد، بعد مدیریت در دیپلماسی ورزش یک اصل بسیار مهم و کاربردی است (پامنت، ۲۰۱۶، ۲۴۴). دی‌سانکتس (۲۰۱۶) در پژوهش خود این نتایج را

1. Bendíková
2. Boyacıoğlu & Oğuz

به ثبت رساند که آنچه فوتبال به آن نیاز دارد، شوک شفافیت است. نتایج دیگر حاکی از آن بود که در صنعت ورزش و به خصوص در صنعت فوتبال فسادهای مالی، تبانی و لابیگری‌های فراوانی وجود دارد (دی سانکتیس، ۲۰۱۶، ۸). هارلین و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که با توجه به قدرتمند و ضروری بودن شاخص شفافیت در ورزش به خصوص فوتبال، رعایت‌نشدن این مورد می‌تواند آسیب جدی برای کاربران و طرفداران داشته باشد (هارلین و همکاران، ۲۰۲۳، ۷). بیانکو و سانز (۲۰۲۳) در پژوهشی نتایجی را به دست آوردند که نشان داد، توانمندسازی اقتصادی و سیاسی در ورزش نه تنها باعث ایجاد هم‌پیمانی و تعهد با کشورهای دیگر و ذی‌نفعان می‌شود، بلکه باعث به وجود آمدن فرصت‌های تجاری و اقتصادی بزرگ برای کشورها نیز می‌شود (بیانکو و سانز، ۲۰۲۳، ۱۰۲). اوراکزای (۲۰۲۲) در تحقیقی به نتایجی دست یافت که حاکی از اهمیت زیاد حضور زنان در ساختارهای رسمی، دیپلماتیک و ورزشی به خصوص در عرصه‌های ملی و بین‌المللی و تهیه زیرساخت‌های لازم برای فعالیت آن‌ها بود (اوراکزای، ۲۰۲۲، ۳۳۴). پیمان‌فر و همکاران (۲۰۲۱) در تحقیقی به نتایجی دست یافتند که نشان داد، در صنعت ورزش مهم‌ترین شاخص‌ها برای توسعه یافتگی دیپلماسی ورزشی، ساختار و زیرساخت‌های ورزشی، تعامل‌گرایی با جهان و توانمندسازی ظرفیت‌ها است (پیمان‌فر و همکاران، ۲۰۲۱، ۱۷۰). عبارت دیپلماسی ورزشی در زمینه‌هایی به کار می‌رود که ورزش به‌عنوان وسیله‌ای برای دولت‌ها به‌منظور هدایت دستور کار دیپلماتیک گسترده‌تر با استفاده از ابزارهای مستقیم یا غیرمستقیم استفاده شده است (پستلثویت و همکاران^۱، ۲۰۲۳، ۱۸). ارتباط بین ورزش و سیاست و تأثیرات آن بر روابط بین‌الملل موجب افزایش علاقه پژوهشگران به این مبحث شده است؛ زیرا ورزش به‌عنوان یک منبع سیاسی هم در روابط بین دولت‌ها و هم در روابط داخلی کشورها، تاریخ طولانی دارد (گریکس و هولیهان، ۲۰۱۴، ۴).

کشور ایران به دلیل برخورداری از موقعیت جغرافیای سیاسی^۲ و ویژه خود و قرار گرفتن در منطقه خاورمیانه، همواره مدنظر قدرت‌های جهان بوده است؛ از این‌رو بررسی دیپلماسی فوتبال ایران با رویکرد فراملی به معنی پایداری دیپلماسی فوتبال ایران در عرصه‌های بین‌المللی و برون‌مرزی می‌تواند مطرح شود. جمهوری اسلامی ایران در زمینه دیپلماسی ورزش در طول تاریخ تحولات گوناگونی داشته است. در واقع ارتباط بین ورزش و سیاست کانون اصلی تاریخ ورزش معاصر ایران بوده است. ریاست کنفدراسیون فوتبال آسیا (۱۹۷۶-۱۹۷۸ میلادی) توسط کامبیز آتابای به‌عنوان یک ایرانی، نقطه عطف بسیار مهمی در تاریخ فوتبال ایران است. همچنین جام جهانی ۱۹۹۸ فرانسه نقطه عطفی در ورزش ایران بود؛ جایی که فوتبال ایران با پیروزی بر ایالت متحده در مرحله گروهی منجر به انتقال بازیکنان زیادی به کشورهای اروپایی شد. اشتریک^۳ و همکاران (۲۰۱۷)، جام جهانی ۱۹۹۸ فرانسه و عکس یادگاری ابتدای این بازی فوتبال را به‌عنوان سیاسی‌ترین مسابقه فوتبال در ادوار جام جهانی فوتبال دانستند. حضور کاروان ورزشی ایران و کسب نتایج نسبتاً مناسب در بازی‌های المپیک از جمله المپیک ۲۰۰۰ سیدنی که با کسب سه مدال طلا توانست نتیجه‌ای تاریخی در آن زمان به دست آورد، المپیک ۲۰۱۲ لندن که می‌توان آن را تاریخ‌سازترین این بازی‌ها برای ورزشکاران ایرانی نامید؛ جایی که کاروان ایران برای اولین بار در رده هفدهم جهان قرار گرفت و همچنین حضور ماردی مانند تاریخ‌ساز کاروان ایران در پارالمپیک ۲۰۲۰ و کسب جایگاه سیزدهم در این مسابقات، در کنار موفقیت‌های داوران و مربیان ایرانی از جمله قضاوت علیرضا فغانی در فینال فوتبال المپیک ۲۰۱۶، نشانگر این موضوع است که ورزش ایران ظرفیت و شرایط لازم برای حضور مؤثر در عرصه سیاست و طرح دیپلماسی ورزش ایران را دارد (شریعتی فیض‌آبادی، ۲۰۱۹، ۱۳۳).

-
1. Postlethwaite
 2. Political Geography
 3. Ashreic

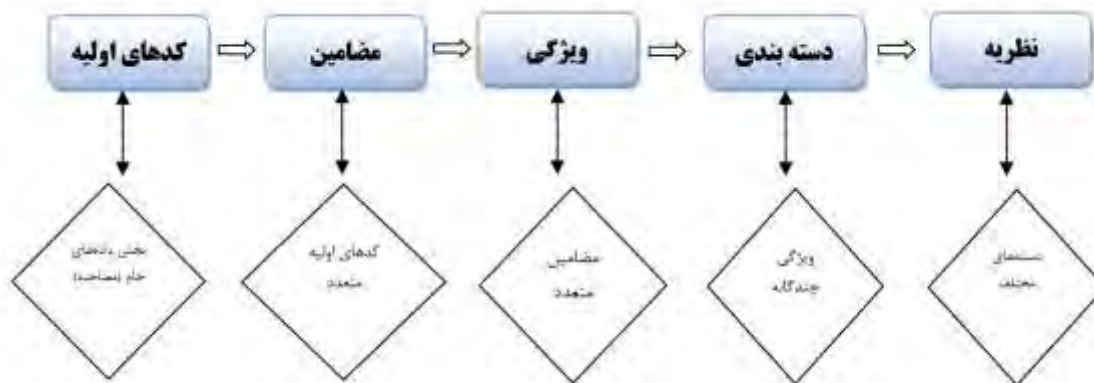
با وجود برخی اقدامات انجام‌شده، به نظر می‌رسد جمهوری اسلامی ایران تاکنون نتوانسته است در حوزه دیپلماسی ورزشی جایگاهی برای خود داشته باشد و از ظرفیت‌های دیپلماسی ورزشی استفاده کند؛ از این رو با توجه به موقعیت ایران در منطقه و نیز وجود استعدادهای ورزشی زیاد و همچنین محبوبیت ورزش در بسیاری از فرهنگ‌ها و قومیت‌ها و تبدیل شدن ورزش به صنعتی تأثیرگذار بر اقتصاد کشور، توجه به حوزه دیپلماسی ورزشی از اهمیت بسیاری برخوردار است. افزون بر این، کشور ایران می‌تواند از دیپلماسی ورزشی در کنار دیپلماسی سیاست خارجی به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه ارتباطی در سطح جهان بهره‌بردار.

با توجه به اینکه تصویر بیرونی از ایران در شرایط فعلی تحت تأثیر تبلیغات بین‌المللی چندان مطلوب نیست، تغییر جهت به سمت ابزارهای قدرت نرم از جمله دیپلماسی ورزشی، می‌تواند کمک بسیار زیادی در این زمینه کند و مانع از انزوای منطقه‌ای و بین‌المللی ایران در عرصه ورزش و فوتبال شود. مشارکت فوتبال ایران در چندین جام جهانی فوتبال، به‌ویژه در جام جهانی قطر، به طرز چشمگیری نشان‌دهنده تغییر نگرش کشور ایران به موضوع تقویت دیپلماسی در فوتبال است. ارتباط، مشارکت و حضور تیم ملی ایران در میادین بین‌المللی تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله عوامل سیاسی، مسائل فرهنگی، حریم‌های اقتصادی، حضور نداشتن بانوان در ورزشگاه‌های فوتبال آقایان و نبود زیرساخت‌های لازم قرار گرفته است و روند کندی دارد. متأسفانه کشور ایران با وجود داشتن منابع لازم و استعدادهای بی‌شمار، در میادین بین‌المللی هنوز نتوانسته است از این ظرفیت بهره‌بردار را ببرد. رسانه‌ها می‌توانند نقش بسزایی در ارتقای جایگاه دیپلماسی فدراسیون فوتبال ایران در آسیا و جهان داشته باشند. امروزه ورزش فوتبال، نه صرفاً به‌عنوان پرتعدادترین ورزش، بلکه یکی از تأثیرگذارترین رویداد در سراسر دنیا شناخته می‌شود؛ رویدادی که علاوه بر ورزش از دیدگاه بازاریابی، اقتصاد، فرهنگ و حتی سیاست نیز بسیار تأثیرگذار است و هریک به نحوی از آن بهره‌می‌گیرند. امروزه فوتبال به ورزشی تبدیل شده است که بخش عمده هزینه‌های آن از جمله هزینه‌های تبلیغاتی، هزینه‌های فرهنگی و دیگر هزینه‌ها مربوط به زمینه ارتباط با سازمان‌های بین‌المللی خارج از کشور است. این موارد عبارتند از: مسائل مرتبط با حل مشکلات مربوط به پرونده‌های بازیکنان و مربیان؛ مسائل حقوقی فدراسیون. حال با توجه به اینکه فوتبال ابزاری برای پیشبرد اهداف سیاسی یک کشور به شمار می‌رود، پیش از این پژوهشگران مختلفی به کارآمدی دیپلماسی فوتبال در کشور ایران پرداختند و الگوهایی نیز به این منظور طراحی و ارائه کردند. پژوهش‌های گذشته کمتر به دیدگاه آگاهان بین‌المللی فوتبال ایران پرداختند؛ در حالی که استفاده از دیدگاه‌های آگاهان بین‌المللی می‌تواند الگوی بهتری را ارائه دهد. از طرف دیگر، انجام این پژوهش و تعیین مدل دیپلماسی فوتبال ایران در روابط بین‌الملل، می‌تواند مسیر رسیدن به اهداف دیپلماتیک را تسهیل کند؛ بنابراین محققان بر آن هستند که در این پژوهش نقشه راه روشنی را برای ذی‌نفعان از جمله فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، وزارت امور خارجه، وزارت ورزش و جوانان و دیگر فدراسیون‌های ورزشی کشور طراحی کنند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های کیفی بود. در پژوهش حاضر محقق به دنبال کشف مفاهیم و طراحی مدل جدید بود؛ بنابراین تحقیق از نظر ماهیت، اکتشافی - بنیادی، از لحاظ رویکرد، استقرایی، از حیث پارادایمی، پارادایم تفسیری - برساختی، از نظر استراتژی، نظریه داده‌بنیاد با رویکرد ساخت‌گرا و از لحاظ هدف، تبیین و مدل‌سازی دیپلماسی فوتبال ایران در روابط بین‌الملل بود. در این تحقیق از روش ساخت‌گرایی در نظریه مبنایی یا داده‌بنیاد که چارمز (۲۰۱۴) معرفی کرد، برای تولید نظریه از داده‌ها بهره‌گرفته شد (چارمز، ۲۰۱۴). این رویکرد از دیدگاه فلسفی چارمز پیروی

می‌کند که یک رویکرد ساخت‌گرایی است (چارمز، ۲۰۰۰). با روش ساخت‌گرایانه در نظریه‌مبنایی، محققان می‌توانند بر وقایع تحقیقی تمرکز کنند، خودشان را بخشی از آن بدانند، با تغییرات سازگار باشند و از تجربه‌های واقعی پیروی کنند (ابوطالبی و همکاران، ۲۰۲۳، ۲۰۰).

شکل ۱- فرایند کدگذاری داده‌ها از کدگذاری اولیه تا ساخت مقوله‌ها (مولوگتا و همکاران، ۲۰۱۷)

Figure 1- Data coding process from initial coding to building categories (Mulogta et al., 2017)

داده‌های پژوهش از طریق نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی و براساس مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته با مسئولان فدراسیون فوتبال ایران، داوران بین‌المللی فوتبال، آگاهان و کارشناسان در کنفدراسیون فوتبال آسیا^۱ و فدراسیون بین‌المللی فوتبال^۲، در حوزه ورزش فوتبال، دیپلماسی، فدراسیون فوتبال ایران و حوزه‌های بین‌المللی (کنفدراسیون فوتبال آسیا، فدراسیون بین‌المللی فوتبال) جمع‌آوری شد. در ابتدا پنج سؤال با توجه به مطالعات انجام‌شده در این حوزه، به دست آمد. در طول مصاحبه با توجه به روند پرسش و پاسخ مصاحبه ادامه یافت. پس از آن با رویکرد ساخت‌گرایی، فرایند کدها و مضامین به دست آمد و با بررسی رابطه مضامین با همدیگر، مدل ساختاری پژوهش طراحی شد. شمار مشارکت‌کنندگان در پژوهش با استفاده از شاخص اشباع نظری به ۱۳ نفر رسید. مشخصات و ویژگی‌های دموگرافیک شرکت‌کنندگان و معیارهای انتخاب آن‌ها در مصاحبه‌ها در جدول (۱) نشان داده شده است.

1. Asian Football Confederation
2. Fédération Internationale de Football Association

جدول ۱- مشخصات دموگرافیک، ویژگی‌های مصاحبه‌شوندگان و معیارهای ورود به مطالعه

Table 1- Demographic characteristics, characteristics of interviewees and inclusion criteria

متخصصان حوزه روابط بین‌الملل Specialists in the field of international relations	آسیا و فدراسیون کنفدراسیون فوتبال Asian Football Confederation and International Football Federation	داور بین‌المللی International referee	مسئولان فدراسیون فوتبال Officials of the Football Federation	حوزه فعالیت Activity
مازندران	خراسان رضوی	قم	تهران	جنسیت Gender
				تحصیلات Education
				محل زندگی Location
				۱۱ آقا
				۶ ارشد
				۲ خانم
				۷ دکتری

معیارهای انتخاب (Selection criteria)

- آشنابودن افراد با ادبیات فوتبال ایران در آسیا و جهان
- دارابودن سابقه فعالیت‌های فوتبالی در سطح آسیا و جهان
- تسلط به مباحث روابط بین‌الملل در زمینه ورزش و فوتبال
- فعالیت در حیطه ورزش و فوتبال بانوان در سطح آسیا و جهان
- قضاوت در سطح بازی‌های آسیایی و جهانی مانند جام جهانی

در این مطالعه، داده‌های به دست آمده با تحلیل با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA نسخه ۲۰۲۰ دسته‌بندی و تجزیه و تحلیل شدند. همچنین از روش گوبا و لینکلن (۱۹۹۴) با نام موثق بودن که در ارتباط با مطالعات کیفی است، به منظور تأیید و استحکام نتایج، دقت در پژوهش و مشروعیت بخشیدن به یافته‌ها استفاده شد؛ بنابراین چهار شاخص مقبولیت، اعتماد، تأثیرپذیری و انتقادپذیری برای قوام و استحکام داده‌های کیفی به کار رفت (عباس‌زاده، ۲۰۱۲).

شکل ۲- روش تحقیق پژوهش

Figure 2- Research method

نتایج

با انجام مصاحبه‌ها و بررسی کدهای خام به دست آمده از مصاحبه‌ها، ۳۹۰ کد اولیه بدست آمد. در ادامه با بررسی کدهای اولیه و تعیین کدهای متمرکز شده، ۳۸ کد مانند توسعه اقتصادی، استانداردهای مدنظر فدراسیون بین‌المللی فوتبال، شرایط سیاسی کشور به دست آمد. در نهایت، ۱۳ کد محوری که عبارت‌اند از: افتخارات فوتبال ایران، مدیریت، سیاسی، شاخص‌های فنی، گزارش دهی، شرایط اقتصادی، لابی‌گری، کارایی (عملکرد)، روابط و ارتباطات، بانوان، سوگیری مراجع بین‌المللی همچون کنفدراسیون فوتبال آسیا و فدراسیون بین‌المللی فوتبال، استانداردهای مورد نظر مراجع بین‌المللی، رشد و توسعه به دست آمدند. در جدول (۲) نمونه کدهای اولیه و متمرکز شده و محوری آورده شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۲- نمونه‌ای از کدگذاری در رویکرد ساخت‌گرا

Table 2- An example of coding in the constructivist approach

کدگذاری اولیه (Basic coding)				
کدگذاری محوری Axial coding	کدگذاری متمرکز Centralized coding	مقوله‌ها Categories	گزاره‌ها و برچسب‌زنی Statements and labeling	متن مصاحبه The text of the interview
• مدیریتی	• ضعف در مدیریت	• روابط ضعیف فدراسیون فوتبال ایران	• ضعف روابط بین‌المللی فدراسیون فوتبال ایران	روابط فدراسیون فوتبال ایران در سطح بین‌المللی، ضعیف است که به دلیل مباحث سیاسی موجود در کشور، دخالت سیاسیون در ورزش، دلایل اقتصادی کشور، ضعف عملکرد مدیران فدراسیون فوتبال در کشور چه در سطح ملی و چه در سطح بین‌المللی و شرایط تحریم‌های ظالمانه سیاسی و اقتصادی است.
• سیاسی	• توانایی-های بین‌المللی	• روابط ضعیف فدراسیون فوتبال ایران در سطح بین‌المللی نبود شفافیت	• شرایط اقتصادی کشور	فدراسیون فوتبال و باشگاه‌های ورزشی در ارسال مدارک و مستندات موردنیاز برای کنفدراسیون فوتبال آسیا، خواسته یا ناخواسته به دلیل نبود دقت کافی در بازه زمانی موردنیاز کنفدراسیون فوتبال آسیا و ارسال مدارک با شفافیت کامل و همچنین جعل اسناد به‌خصوص در زمینه حرفه‌ای‌سازی باشگاه‌ها دچار مشکل می‌شود.
• شاخص‌های فنی	• برنامه‌ریزی	• زیرساخت‌های ورزشی	• ضعف بودن عملکرد مدیران در سطح ملی بین‌المللی	فدراسیون فوتبال و باشگاه‌های ورزشی در ارسال مدارک و مستندات موردنیاز برای کنفدراسیون فوتبال آسیا، خواسته یا ناخواسته به دلیل نبود دقت کافی در بازه زمانی موردنیاز کنفدراسیون فوتبال آسیا و ارسال مدارک با شفافیت کامل و همچنین جعل اسناد به‌خصوص در زمینه حرفه‌ای‌سازی باشگاه‌ها دچار مشکل می‌شود.
• گزارش‌دهی	• دخالت سیاسیون در ورزش	• سوءاستفاده در گزارش‌دهی	• تحریم‌های ظالمانه اقتصادی	در دریافت کرسی‌ها و پست‌های افراد ایرانی در کنفدراسیون فوتبال آسیا منافع شخصی بسیاری وجود دارد که مدیران برای منفعت خودشان مانند دریافت حقوق، سودهای شخصی از پست خود در کنفدراسیون فوتبال آسیا سو استفاده می‌کنند.
• لابی‌گری		• لابی‌گری‌های فدراسیون‌ها	• تأخیر در ارسال مدارک مدنظر سندسازی و جعل مدارک برای ارسال به کنفدراسیون فوتبال آسیا	فقدان رفتار حرفه‌ای کمیته بدوی در بررسی مدرک‌های موردنیاز کنفدراسیون فوتبال آسیا برای ارسال

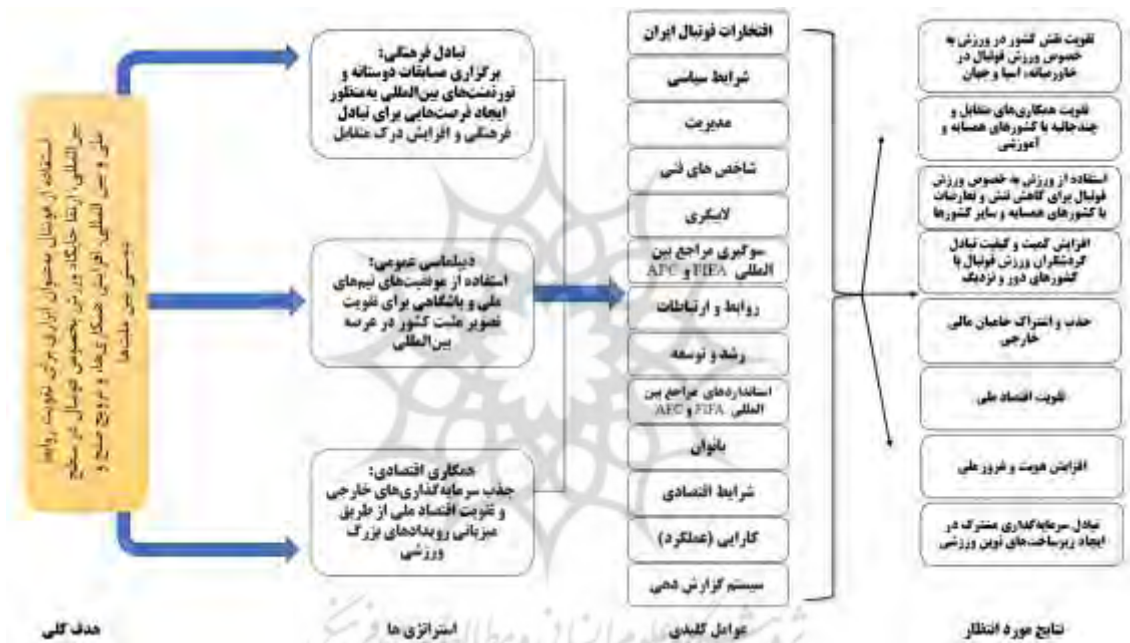
جدول ۲- نمونه‌ای از کدگذاری در رویکرد ساخت‌گرا

Table 2- An example of coding in the constructivist approach

کدگذاری اولیه (Basic coding)				
کدگذاری محوری Axial coding	کدگذاری متمرکز Centralized coding	مقوله‌ها Categories	گزاره‌ها و برچسب‌زنی Statements and labeling	متن مصاحبه The text of the interview
			<ul style="list-style-type: none"> • نبود شفافیت در زمینه ارسال مدارک • فکرکردن افراد داری پست به منفعت شخصی خودشان • دریافت پست برای دریافت حقوق از کنفدراسیون فوتبال آسیا • نداشتن تأثیرگذاری و دریافت سود از پست-های خود در کنفدراسیون فوتبال آسیا در جهت ارتقای فوتبال کشور • نبود افراد متخصص و به‌روز ایرانی در کنفدراسیون فوتبال آسیا • پرورش نیافتن مدیران متخصص و حرفه‌ای در سطح آسیا و جهان • نبود مدیریت فنی و قوی 	
کارایی ارتباطات	<ul style="list-style-type: none"> • شرایط سیاسی حاکم در کشور 	<ul style="list-style-type: none"> • استانداردهای مدنظر فدراسیون بین‌المللی فوتبال 		<p>در زمینه فوتبال ایران و جایگاه دیپلماسی آن در سطح آسیا و جهان، متأسفانه نبود افراد ایرانی خبره و به‌روز در کنفدراسیون فوتبال آسیا کاملاً مشهود است. دلیل آن می‌تواند تربیت نشدن و پرورش نیافتن مدیران متخصص در حوزه ورزش به‌خصوص فوتبال، نبود مدیریت فنی و قوی در زمینه توسعه فوتبال، لابی‌گری در تصمیم‌گیری‌های فدراسیون فوتبال ایران و حتی کنفدراسیون فوتبال آسیا در زمینه‌های مختلف فوتبال باشد.</p>

پس از واکاوی یافته‌های حاصل از کدگذاری مصاحبه‌ها و تحلیل آن‌ها به شرحی که نوشته شد و بررسی مقوله‌های مربوط به نقش عوامل تأثیرگذار بر دیپلماسی فوتبال ایران با رویکرد فراملی از جمله استراتژی‌های تبادل فرهنگی، دیپلماسی

عمومی و همکاری‌های اقتصادی، مدل نهایی تحقیق ارائه شد. عوامل مختلف تأثیرگذار می‌توانند براساس بررسی استراتژی‌های ورزش فوتبال کشور و از طریق عواملی مانند افتخارات فوتبال ایران، مدیریت، شرایط سیاسی، شاخص‌های فنی، گزارش‌دهی، شرایط اقتصادی، لابی‌گری، کارایی (عملکرد)، روابط و ارتباطات، بانوان، سوگیری مراجع بین‌المللی AFC و FIFA، استانداردهای مراجع بین‌المللی AFC و FIFA و رشد و توسعه، ابتدا به تقویت نقش کشور در ورزش به‌خصوص ورزش فوتبال در خاورمیانه، آسیا و جهان، تقویت همکاری‌های متقابل و چندجانبه با کشورهای همسایه آسیایی، استفاده از ورزش به‌خصوص ورزش فوتبال برای کاهش تنش و تعارض با کشورهای هم‌جوار و سایر کشورها، افزایش کمیت و کیفیت تبادل گردشگران ورزش فوتبال با کشورهای دور و نزدیک، جذب و اشتراک حامیان مالی خارجی، تقویت اقتصاد ملی، افزایش غرور، اتحاد و هویت ملی، تبادل سرمایه‌گذاری مشترک در ایجاد زیرساخت‌های نوین ورزشی و درنهایت پایداری دیپلماسی ورزشی کشور کمک شایانی کنند. شکل (۲) نشان‌دهنده مدل نهایی دیپلماسی فوتبال ایران با رویکرد فراملی است.

شکل ۲- مدل نهایی دیپلماسی فوتبال ایران با رویکرد فراملی

Figure 2- The final model of Iranian football diplomacy with a transnational approach

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه فوتبال علاوه بر اینکه ورزش است، از دیدگاه بازاریابی، اقتصاد، فرهنگ و حتی سیاست نیز بسیار تأثیرگذار است و هریک به نحوی از آن بهره می‌گیرند (چلمیس^۱ و همکاران، ۲۰۱۹)؛ بنابراین در این پژوهش به بررسی ابعاد مهم تأثیرگذار دیپلماسی فوتبال و طراحی الگوی در روابط بین‌الملل به‌منظور بررسی تبعات و آثار آن در کلان‌ترین سطح تعاملات (روابط بین دولت‌ها و فدراسیون‌های فوتبال در آسیا و جهان) پرداخته شد و برای ارتقای جایگاه فوتبال ایران در قاره آسیا و جهان، تجزیه و تحلیل صورت گرفت. در مدل ساختاری حاصل‌شده بعد از انجام مصاحبه‌ها و تحلیل آن‌ها، واکاوی رفتارهای دیپلماتیک فوتبال ایران با سازمان‌های بین‌المللی به‌عنوان محور اصلی پژوهش در نظر گرفته شد.

1. Chelms

کدهای محوری و عوامل کلیدی به دست آمده از این پژوهش شامل افتخارات فوتبال ایران، مدیریت، شرایط سیاسی، شاخص‌های فنی، گزارش‌دهی، شرایط اقتصادی، لابی‌گری، کارایی (عملکرد)، روابط و ارتباطات، بانوان، سوگیری مراجع بین‌المللی (کنفدراسیون فوتبال آسیا و فدراسیون بین‌المللی فوتبال)، استانداردهای مدنظر مراجع بین‌المللی و شاخص‌های رشد و توسعه بودند.

تجزیه و تحلیل داده‌های مصاحبه‌ها نشان داد که افتخارات فوتبال ایران در دیپلماسی ورزشی کشور نقش محوری داشته‌اند. این افتخارات به دوران پیش و پس از انقلاب اسلامی تقسیم می‌شوند. فوتبال ایران قبل از انقلاب، به‌ویژه با قهرمانی سه باره در جام ملت‌های آسیا و میزبانی این مسابقات، دوران شکوفایی را تجربه کرد و برتری خود را در آسیا بر سایر کشورها نشان داد. این شرایط باعث محبوبیت ایران در کنفدراسیون فوتبال آسیا شد که با پژوهش‌های جیمز و دورسی^۱ (۲۰۲۲) و برومبرگر^۲ (۲۰۲۰) همسوست؛ با این حال، پس از انقلاب، ایران دچار مشکلاتی در برگزاری میزبانی رقابت‌های آسیایی شد و از توانایی نفوذ آن در کنفدراسیون فوتبال آسیا کاسته شد که این موضوع موجب کاهش قدرت فوتبال ایران در قاره شد. همچنین نتایج بیانگر آن بود که با وجود ضعف‌های مدیریتی و نبود ثبات در منصب‌های حیاتی، فوتبال ایران توانست در سال‌های اخیر پیشرفت‌هایی در سطح فنی و زیرساختی ایجاد کند، با استعدادهای خیره‌کننده‌ای در سطح بین‌المللی ظاهر شود و زیرساخت‌های ورزشی مدرن را تاحدودی توسعه دهد.

یکی از جنبه‌های اساسی در این پژوهش، بُعد مدیریتی است که به‌عنوان یک عنصر کلیدی در دیپلماسی ورزش به حساب می‌آید و با مطالعات پامنت^۳ (۲۰۱۶) همخوانی دارد. این بُعد شامل جنبه‌هایی چون برنامه‌ریزی استراتژیک، ضعف‌های مدیریتی، توانمندی‌های بین‌المللی مدیران و نوآوری در اداره فوتبال است. برای موفقیت در دیپلماسی ورزشی، ضرورت دارد که مدیریت قوی و برنامه‌ریزی دقیق وجود داشته باشد؛ با این حال، نتایج نشان می‌دهد که فدراسیون فوتبال ایران دارای کاستی‌هایی در توسعه استراتژی‌های مؤثر، برنامه‌ریزی برای به‌دست آوردن نقش‌های مهم در کنفدراسیون فوتبال آسیا و میزبانی رویدادها است. مشکلات مدیریتی نظیر کمبود تجربه مدیران، استفاده نادرست از دیپلماسی ورزشی و همچنین نبود روابط مؤثر با کنفدراسیون فوتبال آسیا باعث شده‌اند که فوتبال ایران از رقبا عقب بماند. علاوه بر این، تغییرات مکرر در مدیریت به‌جای پایداری و سازمان‌دهی در فدراسیون، باعث ناهماهنگی و توقف برنامه‌های در حال پیشرفت شده است. درنهایت، ایران برای رسیدن به استانداردهای بین‌المللی و رقابت با کشورهای رقیب، نیازمند تقویت توانایی‌های مدیریت نوآورانه و استراتژی‌های مؤثرتر است.

شرایط سیاسی کشور به‌عنوان یکی از محورهای کلیدی این تحقیق و دیگر مطالعات اخیر و تأثیرات عمیق آن بر دیپلماسی ورزشی، مدنظر قرار گرفته است. دیپلماسی ورزشی، خود را ابزاری برای دستیابی به اهداف سیاسی کشور نشان داده است که به‌خوبی از آن در سناریوهایی نظیر تلاش‌های قطر برای برقراری جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی خود استفاده شده است. نتایج این مطالعات با تحقیقات بوگولیوبگا و همکاران (۲۰۲۳) و اندره مک دارف (۲۰۲۰) همخوانی دارد. نکات حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های مصاحبه‌ها و مستندات نشان‌دهنده دخالت سیاستمداران در فوتبال و نحوه تصمیم‌گیری‌های مرتبط با آن هستند که اغلب به دلیل مسائل مرتبط با شرایط سیاسی، باعث ایجاد اختلال در مسیر فوتبال شده است. علاوه بر این، تحریم‌ها و مشکلات اقتصادی به‌ویژه تحریم‌های آمریکا، تأثیرات منفی بر توان میزبانی و سرمایه‌گذاری در فوتبال ایران گذاشته‌اند. موضوع دیگر، نبود شفافیت و تصمیم‌گیری‌های مبهم در کنفدراسیون فوتبال آسیا است که گاهی اوقات به نظر می‌رسد براساس سیاست‌ها و منافع خاصی اتخاذ می‌شوند که ممکن است برای بعضی

1. James & Dorsey

2. Bromberger

3. Pamment

از کشورها مفید باشد؛ درحالی‌که دیگران مانند ایران متحمل ضرر می‌شوند؛ به‌ویژه، این نگرانی وجود دارد که کشورهایی با ثروت زیاد مانند قطر می‌توانند با استفاده از منابع مالی خود، تأثیر زیادی بر فوتبال آسیا و جهانی داشته باشند که این مورد به‌وضوح با در نظر داشتن میزبانی جام‌جهانی ۲۰۲۲ از قطر مطرح شده است. این تحقیق تأکید می‌کند که باید به‌منظور گسترش و توسعه فوتبال در ایران، اقدامات جدی برای مقابله با این مشکلات سیاسی انجام شود تا بتوان از فوتبال به‌عنوان ابزاری مثبت برای ارتقا بخشیدن به تصویر کشور و دستیابی به موفقیت‌های بین‌المللی بهره‌برداری کرد. شاخص‌های فنی در توسعه فوتبال کشور از اهمیت بسیاری برخوردار هستند و از زیرساخت‌های ورزشی گرفته تا استانداردهای فدراسیون بین‌المللی فوتبال و استفاده از فناوری‌های مدرن، عوامل تعیین‌کننده‌ای برای موفقیت در عرصه‌های بین‌المللی هستند. یکی از چالش‌های مهم فوتبال ایران، نبود ورزشگاه‌های در سطح استاندارد جهانی است که موجب کاهش فرصت‌های میزبانی از رقابت‌های مهم و بین‌المللی می‌شود. دلایل نبود چنین زیرساخت‌هایی متنوع است؛ از جمله می‌توان به کمبود سرمایه‌گذاری، بودجه و تبعیت نکردن از استانداردهای موردنیاز اشاره کرد. فدراسیون بین‌المللی فوتبال و کنفدراسیون فوتبال آسیا با ارائه استانداردها، برنامه‌ها، حمایت مالی و فنی، آموزش‌ها و مشاوره‌های لازم سعی در افزایش سطح فوتبال در کشورهای عضو دارند؛ با وجود این، نتایج نشان می‌دهد که تلاش‌ها در ایران برای بهره‌برداری از این منابع و فرصت‌ها به شکل کامل صورت نگرفته است. زیرساخت‌های ورزشی مناسب باید به‌گونه‌ای باشند که نیازهای ورزشکاران، مربیان، مسئولان، رسانه‌ها و هواداران را در بر گیرند. این امر نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، هماهنگی، همکاری و نظارت است. تحقیق حاضر مشخص می‌کند که فوتبال ایران نوآوری و شاخص‌های فنی کمتری در مقایسه با سایر قاره‌ها دارد و استفاده نکردن از فناوری‌های نوین مانند کمک‌داور ویدئویی^۱، فناوری خط دروازه و سیستم‌های آف‌ساید اتوماتیک، تأثیر منفی بر قابلیت میزبانی از رویدادهای بزرگ و دقت قضاوت‌ها در مسابقات داشته است. براساس این تحقیق، سودمند است که فوتبال ایران بر استفاده از دیپلماسی ورزشی تمرکز کند و به‌منظور توسعه و پیشبرد فوتبال داخلی و بین‌المللی خود، روابط مؤثرتری با کنفدراسیون فوتبال آسیا و فدراسیون بین‌المللی فوتبال ایجاد کند. تقویت توان نوآوری و به‌کارگیری تجربیات موفق دیگر کشورها می‌تواند شاخص‌های فنی را بهبود بخشد و به ارتقای عملکرد کمک کند. همچنین تعامل سازنده با کنفدراسیون فوتبال آسیا برای بهره‌گیری از حمایت‌های مالی و فنی و به‌کارگیری ابزارهای ارتباطی مدرن و فناوری‌های روز برای ارتباط راهبردی با کنفدراسیون فوتبال آسیا و فدراسیون بین‌المللی فوتبال می‌تواند راهگشا باشد. به‌طور کلی، بهبود شاخص‌های فنی و استفاده از دیپلماسی ورزشی می‌تواند به فوتبال ایران کمک کند تا نقش مهم‌تری در آسیا و جهان ایفا کند و روابط دیپلماتیک بهتری را با سایر کشورها برقرار سازد. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش پیمان‌فر و همکاران (۲۰۲۱) همسوست.

در مقاله حاضر، به بررسی تأثیر شفافیت و دقت گزارشگری در فوتبال ایران پرداخته شد. نتایج نشان می‌دهد که فوتبال ایران در این زمینه با کمبودهای بسیاری مواجه است که با یافته‌های مطالعات دی سانکتیس^۲ (۲۰۱۶) و هارلین و همکاران (۲۰۲۳) همخوانی دارد. یکی از دلایل حذف باشگاه‌های ایرانی از رقابت‌های آسیایی، رعایت نشدن قوانین مالکیت مستقل از دولت توسط کنفدراسیون فوتبال آسیا است. کنفدراسیون فوتبال آسیا می‌خواهد باشگاه‌های ایرانی خصوصی‌سازی شوند و از دخالت نهادهای حاکمیتی در امور ورزشی دوری کنند. دیگر دلیل حذف باشگاه‌های ایرانی از رقابت‌های آسیایی، تأخیر و نبود دقت در ارسال مدارک مالی و مالیاتی به کنفدراسیون فوتبال آسیا است. حذف باشگاه‌های ایرانی از رقابت‌های آسیایی، افت رتبه و شانس فوتبال ایران در سطح قاره را به همراه داشته که این حذف موجب نارضایتی و نگرانی هواداران ورزشی ایران شده است.

1. Video Assistant Referee (VAR)

2. De Sanctis

حذف باشگاه‌های ایرانی از رقابت‌های آسیایی، یکی از مهم‌ترین اتفاقات ورزشی سال بود. این حذف پیامدهای منفی زیادی برای فوتبال ایران داشت. بررسی‌ها نشان می‌دهد که عوامل مختلفی در حذف باشگاه‌های ایرانی نقش داشتند؛ از جمله این عوامل می‌توان به رعایت نشدن قوانین و مقررات کنفدراسیون فوتبال آسیا توسط فدراسیون فوتبال ایران و باشگاه‌های ایرانی، سوگیری در بررسی مدارک ارسالی توسط کنفدراسیون فوتبال آسیا، لابی‌گری منفی در راستای ارسال مدارک اشتباه به کنفدراسیون فوتبال آسیا و لابی‌گری‌های منفی در تصمیم‌گیری‌های مهم کنفدراسیون فوتبال آسیا اشاره کرد. باتوجه به موارد بیان‌شده، می‌توان نتیجه گرفت که حذف باشگاه‌های ایرانی نتیجه سوءاستفاده در گزارش‌دهی به کنفدراسیون فوتبال آسیا بود. این سوءاستفاده از سوی فدراسیون فوتبال ایران، باشگاه‌های ایرانی و برخی از باشگاه‌های رقیب ایرانی صورت گرفت. این حذف ضربه سنگینی به فوتبال ایران وارد کرد و باعث شد فوتبال ایران از جایگاه خود در آسیا تنزل یابد. نتایج این قسمت از پژوهش با یافته‌های هارلین و همکاران (۲۰۲۳) هم‌خوانی دارد.

تحقیق حاضر بررسی کرد که شرایط اقتصادی یک کشور چه نقشی در طراحی الگوی دیپلماسی فوتبال آن کشور در روابط بین‌الملل دارد. با تحلیل و تجزیه داده‌های این تحقیق، عوامل مهمی که در طراحی الگوی دیپلماسی فوتبال ایران در روابط بین‌الملل نقش دارند، شناسایی شدند که با پژوهش‌های لیته و رودریگز^۱ (۲۰۱۹)، دیوستی^۲ (۲۰۲۰)، دی ساکنکتیس (۲۰۱۶) و بیانکو و سانز^۳ (۲۰۲۳) هم‌خوانی دارند. نتایج نشان می‌دهد که وضعیت توسعه اقتصادی در فوتبال کنفدراسیون فوتبال آسیا نسبت به کنفدراسیون فوتبال اروپا به‌طور کلی ضعیف‌تر است. همچنین تصمیم‌گیری‌های مربوط به توسعه اقتصادی و مالی فوتبال در ایران به مشکلاتی برخورد می‌کند و نبود برنامه راهبردی جامع نیز به توسعه اقتصادی و مالی فوتبال ضربه می‌زند. علاوه بر این، نبود استقلال و فقدان پایداری در مدیریت و ساختار فوتبال باعث کاهش توسعه اقتصادی فوتبال کشور در سطح بین‌الملل می‌شود. فوتبال در ایران به‌رغم محبوبیتش، با چالش‌های بزرگ اقتصادی و مالی مواجه است که مانع از تبدیل آن به یک صنعت پرسود شده‌اند؛ از جمله موانع اصلی می‌توان به نبود نگاه اقتصادی در فدراسیون، خلأ ساختار مالی مناسب برای باشگاه‌ها، کمبود و ناکافی بودن منابع مالی، و ضعف در بازاریابی و مدیریت استعداد اشاره کرد. این عوامل موجب شده‌اند تا فوتبال ایران نتواند درآمدزایی مطلوبی داشته باشد و رشد اقتصادی لازم نداشته باشد. برای رفع این مشکلات و تقویت جایگاه فوتبال به‌عنوان یک صنعت، اتخاذ رویکردهای اصلاحی ضروری است. تعیین ساختار مالکیت مناسب باشگاه‌ها، جذب حمایت‌های مالی، توسعه بازاریابی و برند سازی، و تمرکز بر مدیریت استعداد و نقل‌وانتقالات رقابتی می‌تواند به افزایش درآمد و ارتقای کیفیت فوتبال کمک کند. همچنین لزوم پرداختن به مسئله شفافیت مالی و نظارت بر عملکرد مالی به‌منظور تقویت اعتماد و جلب سرمایه‌گذاری مشهود است. رفع این مسائل می‌تواند زمینه‌ساز توسعه همه‌جانبه فوتبال ایران و موفقیت آن در عرصه بین‌المللی شود.

لابی‌گری و دیپلماسی در فوتبال ایران نقش مهمی دارند. همسو با یافته‌های پژوهش‌های هارلین و همکاران (۲۰۲۳) و سایمون راف^۴ (۲۰۱۶)، تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که لابی‌گری مؤثر و ضعیف، به همراه عملکرد فدراسیون‌ها، تأثیر قابل‌توجهی بر موفقیت یا شکست دیپلماسی فوتبال دارد. شاخص‌های مشخص شده نیاز به رایزنی‌های سودمند، ارتباطات کارآمد بین فدراسیون و کنفدراسیون فوتبال آسیا و همچنین لابی‌گری شفاف و اخلاقی را برجسته می‌کنند. برعکس، لابی‌گری ناسالم از جمله استفاده از نفوذ برای انتخاب داوران یا اعطای حقوق پخش، موجب پایین آمدن سطح استانداردهای دیپلماسی و کیفیت تصمیم‌گیری‌ها در کنفدراسیون فوتبال آسیا شده و به نوبه خود بر فدراسیون فوتبال

-
1. Leite & Rodrigues
 2. Dietschy
 3. Bianco & Sons
 4. Rofe

ایران تأثیر منفی گذاشته است. نتایج به درهم‌تنیدگی عمیق لابی‌گری و دیپلماسی در فوتبال، و ضرورت اصلاحات سیستمی برای تقویت روابط بین‌الملل اشاره دارند.

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که دیپلماسی فوتبال ایران با محدودیت‌های عمیقی روبه‌رو است که بر قدرت نرم کشور در عرصه بین‌الملل تأثیر منفی دارند. این مشکلات شامل نبود دسترسی به منابع بین‌المللی، تبادل‌های ناکافی با فدراسیون‌های دیگر، روش‌های نادرست در انتخابات اعم از انتخابات فدراسیون فوتبال و هیئت‌های ورزشی، کمبود شفافیت در لابی‌گری، و ناکارآمدی در تعامل با کنفدراسیون فوتبال آسیا است. این عوامل موجب می‌شوند که ایران نتواند از فوتبال به‌عنوان یک ابزار مؤثر دیپلماتیک استفاده کند. بهتر است که ایران با ایجاد نهادی مستقل برای مدیریت فوتبال، تقویت همکاری با کنفدراسیون فوتبال آسیا و کشورهای عضو و توسعه زیرساخت‌ها، برای ارتقای وضعیت فوتبال و بهبود تصویر بین‌المللی خود اقدام کند.

نتایج تحقیق همچنین بیانگر چالش‌ها و محدودیت‌هایی است که دیپلماسی فوتبال ایران در سطح بین‌الملل با آن‌ها مواجه است؛ از جمله این چالش‌ها، کمبود اثرگذاری در کنفدراسیون فوتبال آسیا، نبود دسترسی به منابع و فرصت‌های توسعه، و ضعف‌های مدیریتی و ارتباطی است. این چالش‌ها مانع از استفاده بهینه از فوتبال به‌عنوان ابزاری برای پیشبرد منافع ملی و ارتقای وجهه بین‌المللی می‌شوند. برای بهبود این وضعیت توصیه می‌شود که ایران تمرکز خود را بر اصلاح ساختارهای داخلی، تقویت تعاملات بین‌المللی، افزایش مهارت‌ها و دانش مدیریتی و استفاده از تجارب کشورهای پیشرو در فوتبال بگذارد، تا بستری برای دستیابی به موقعیت‌های بهتر و نفوذ اثربخش‌تر در سطوح بین‌المللی فراهم آید. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش نوری و همکاران (۲۰۱۸) همخوانی دارد.

دیپلماسی ورزشی ابزار مهمی در پیشبرد منافع ملی و بهبود روابط بین‌المللی است. در عرصه فوتبال مشاهده می‌شود که ایران با موانع چشمگیری در برقراری ارتباطات مؤثر و تعامل سازنده با کنفدراسیون فوتبال آسیا و سایر کنفدراسیون‌های بین‌المللی روبه‌رو است. این محدودیت‌ها شامل نبود روابط قوی و بلندمدت، گزینش‌های مبتنی بر رابطه و نه شایستگی، و نبود برنامه‌ریزی مدون برای توسعه روابط با سایر کشورها است. ضعف‌های مدیریتی و نبود همکاری متقابل با کنفدراسیون‌ها کارایی دیپلماسی فوتبال ایران را کاهش می‌دهد و نیازمند راهبردهایی برای تقویت ارتباطات و همکاری‌های بین‌المللی است. بهبود این شرایط می‌تواند منفعت در سطوح مختلف از جمله افزایش وجهه و اعتبار بین‌المللی، ارتقای صلح و دوستی، گردشگری ورزشی و توسعه مهارت‌ها را به همراه داشته باشد.

در دیپلماسی ورزشی، شاخص زنان از اهمیت زیادی برخوردار است و فوتبال بانوان در ایران به‌عنوان زمینه‌ای با ظرفیت زیاد، با چالش‌های ملی و بین‌المللی مواجه است. نتایج تحقیق حاضر با پژوهش اوراکزای^۱ (۲۰۲۲) همسوس است؛ مشکلاتی چون کمبود زیرساخت‌های مناسب، فرهنگ و نگرش‌های سنتی به ورزش زنان و محدودیت‌های موجود در سیاست‌گذاری‌های ورزشی است. برای ارتقای فوتبال بانوان، ضروری است که سرمایه‌گذاری وسیع‌تری در زمینه ایجاد استادیوم‌های امن و تخصصی، توسعه برنامه‌های آموزشی برای ارتقای سطح فنی و مهارتی بانوان در زمینه مربی‌گری و داوری و تبلیغات فرهنگی برای ایجاد فضایی احترام‌آمیز و سالم در استادیوم‌ها برای افزایش مشارکت بانوان انجام گیرد. همچنین باید راه‌کارهایی برای حل تفاوت‌های فرهنگی و مذهبی که با استانداردهای بین‌المللی و فدراسیون‌های ورزشی مطابقت ندارند، اندیشیده شود. فوتبال در ایران به ویژه در بخش بانوان با موانع و چالش‌های متعددی روبه‌رو است؛ به عنوان نمونه می‌توان به پایبند نبودن به قوانین کنفدراسیون فوتبال آسیا و فدراسیون بین‌المللی فوتبال، کمبود زیرساخت‌های مناسب و نبود امکان حضور بانوان به‌عنوان تماشاگر اشاره کرد. این شرایط به نوبه خود، روند رشد و توسعه

1. Orakzai

ورزش بانوان و حضور آن‌ها در عرصه‌های بین‌المللی را کند کرده است؛ بنابراین باید برای تدبیر اوضاع، به دنبال راه‌حل‌های متعادل‌تری میان رعایت اصول دینی و فرهنگی و تعهدات بین‌المللی فوتبال بود. افزایش گفتگو و همکاری با نهادهای بین‌المللی و منطقه‌ای، تقویت زیرساخت‌ها و ایجاد شرایط حمایتی برای فوتبال بانوان از جمله اقدامات توصیه شده هستند.

کنفدراسیون فوتبال آسیا و فدراسیون جهانی فوتبال، تأثیرگذاران عمده در حوزه توسعه فوتبال هستند که ایران نیز تحت‌تأثیر سیاست‌ها و تصمیمات این نهادها قرار گرفته است. نتایج پژوهش‌ها بیانگر نابرابری در اعمال قوانین بین کشورهای عضو، تصمیم‌گیری‌های متأثر از لابی و منافع خاص و مواجهه ایران با چالش‌های حقوقی و سیاسی در این عرصه است که نتایج تحقیق حاضر با یافته‌های پژوهش‌های بن‌وینبرگ (۲۰۱۵) و دورسی (۲۰۱۵) همخوانی دارد. ایران با مشکلات متعددی از جمله رعایت نشدن انصاف و عدالت در تصمیمات کنفدراسیون فوتبال آسیا، روابط قوی برخی کشورها با کنفدراسیون فوتبال آسیا و فساد و تبانی درونی مواجه بوده که بر عملکرد وی در سطوح بین‌المللی اثر منفی گذاشته است. این شرایط نیازمند دفاع مستمر ایران از منافع و حقوق ورزشی‌اش در عرصه‌های بین‌المللی به‌ویژه در مقابل نابرابری‌هایی است که از سوی نهادهای بین‌المللی ورزشی مشاهده می‌شود. برای بهبود وضعیت، تدوین و اجرای استراتژی‌های متناسب به‌منظور تقویت دیپلماسی فوتبال کشور و مقابله با چالش‌های موجود ضروری است.

استانداردهای مدنظر مراجع بین‌المللی از جمله زیرساخت‌ها، فناوری‌ها و شفافیت در فوتبال، شاخص‌های به‌هم‌پیوسته‌ای هستند. علاوه بر آن، پیچیدگی صنعت فوتبال با ذی‌نفعان مختلف و بازار بین‌المللی، فرصت‌هایی را برای فعالیت‌های غیرقانونی مانند فساد و پول‌شویی ایجاد می‌کند که چارچوب نظارتی فعلی برای واسطه‌های فوتبال ناکافی و بی‌اثر تلقی می‌شود و خواستار مقررات جدیدی است که شفافیت، برابری و سازگاری را ترویج می‌کند (دی سانکتیس، ۲۰۱۶). توسعه فوتبال ایران در زمینه بین‌المللی با محدودیت‌هایی اعم از نیاز به تقویت زیرساخت‌ها، بهره‌گیری از فناوری‌های جدید و ارتقای شفافیت مواجه است که به نوبه خود ممکن است باعث آسیب‌دیدگی فوتبال کشور شود. نداشتن امکانات میزبانی برای رویدادهای بین‌المللی به دلیل فقدان استانداردهای کنفدراسیون فوتبال آسیا و وجود چالش‌هایی مانند وابستگی دولتی شدید باشگاه‌ها، کمبود شفافیت و استقلال، و چالش‌های فسادزا در ساختار و گزارش‌دهی به کنفدراسیون فوتبال آسیا، از جمله موانع موجود هستند؛ بنابراین برای بهبود وضعیت فوتبال ایران در عرصه بین‌المللی، سودمند است که اصلاحات ساختاری، توسعه زیرساخت‌ها، ارتقای فناوری‌ها و تقویت شفافیت در سطح فدراسیون فوتبال و باشگاه‌ها، هم‌راستا با استانداردهای بین‌المللی و با تعامل مؤثرتر با کنفدراسیون فوتبال آسیا صورت پذیرد.

رشد و توسعه فوتبال در دیپلماسی به‌طور فزاینده‌ای در روابط بین‌المللی اهمیت دارد که با یافته‌های تحقیقات اوکلاهایا و شچکولاکوف^۱ (۲۰۲۰) و پیمان‌فر و همکاران (۲۰۱۹) همسوست. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که فوتبال ایران در سطوح ملی و بین‌المللی، کمبودهایی در سه حوزه توسعه حرفه‌ای، سیستم مدیریت استعدادها و مدیریت مالی ورزش دارد. در زمینه توسعه حرفه‌ای، فوتبال ایران با چالش‌هایی مانند نبود استادیوم‌ها و زیرساخت‌های موردنیاز، نبود کمک‌داور ویدیویی و تکنولوژی‌های به‌روز دنیا، پیشرفت نکردن نسبت به سایر کشورهای رقیب، توانایی نداشتن میزبانی رویدادهای مهم فوتبالی و اختلاف سطح فوتبال در سطح آسیا و بقیه قاره‌ها مواجه است. در زمینه سیستم مدیریت استعدادها، فوتبال ایران با چالش‌هایی مانند لطمه به توسعه پرورش استعدادها، نبود امکانات حرفه‌ای، تربیت نشدن و پرورش نیافتن مدیران متخصص و وجود ناظرهای داوری بسیار در میادین بین‌المللی مواجه است. در زمینه مدیریت مالی، فوتبال ایران با چالش‌هایی مانند تخصیص نیافتن بودجه اقتصادی بهتر و مناسب برای توسعه فوتبال و مستقل‌بودن کنفدراسیون

فوتبال آسیا به‌عنوان یک سازمان غیردولتی از لحاظ مالی مواجه است. براساس نتایج پژوهش، توصیه می‌شود که فوتبال ایران برای رفع این چالش‌ها، اقدامات لازم را از جمله، ارتقا سطح فنی و کیفی خود با استفاده از تکنولوژی‌های به‌روز دنیا، توانایی کسب میزبانی از رویدادهای مهم فوتبالی با ایجاد استراتژی (راهبرد) مناسب، بهره‌برداری از تجربیات و دانش کنفدراسیون فوتبال آسیا و اتحادیه فوتبال اروپا^۱ با ایجاد تعاملات و ارتباطات درست با آن‌ها، افزایش تعداد ناظرهای داوری در میادین بین‌المللی، ارتقای سطح فنی و تکنیکی استعدادها موجود در کشور با فراهم کردن امکانات حرفه‌ای برای آن‌ها، تربیت و پرورش مدیران متخصص، فراهم کردن زیرساخت‌ها و امکانات لازم برای رشد و توسعه صنعت فوتبال با اختصاص بودجه اقتصادی مناسب انجام دهد. درنهایت این پژوهش تأیید می‌کند که فوتبال می‌تواند ابزاری مهم برای دیپلماسی ورزشی و روابط بین‌المللی کشورها باشد.

به‌طور کلی، بنا بر مدل ارائه‌شده، شایان ذکر است که عوامل مهمی بر رشد و توسعه دیپلماسی فوتبال ایران در روابط بین‌الملل تأثیرگذار هستند؛ مانند افتخارات فوتبال ایران، مدیریت، شرایط سیاسی، شاخص‌های فنی، گزارش‌دهی، شرایط اقتصادی، لابی‌گری، کارایی (عملکرد)، روابط و ارتباطات، بانوان، سوگیری مراجع بین‌المللی کنفدراسیون فوتبال آسیا و فدراسیون بین‌المللی فوتبال، استانداردهای مدنظر مراجع بین‌المللی. این مطالعه نشان می‌دهد که فوتبال به‌عنوان یکی از مهم‌ترین و محبوب‌ترین ورزش‌ها در جهان، نقش بسزایی در دیپلماسی ورزشی و روابط بین‌المللی دارد و می‌تواند به‌مثابه ابزاری برای ارتقای همکاری، تبادل فرهنگی و ایجاد اعتماد و همچنین به‌عنوان چارچوبی برای تسهیل حل اختلافات و ترویج هویت ملی به کار رود؛ اما مواردی چون رعایت نشدن استانداردهای بین‌المللی، کمبود زیرساخت‌های ورزشی و نقص‌های مدیریتی چون نداشتن بودجه کافی، لابی‌گری، دخالت سیاسیون در ورزش و شرایط سیاسی کشور وجود دارد که می‌توان از آن‌ها به‌عنوان موانع توسعه و پیشرفت ورزش و فوتبال در ایران نام برد؛ درنتیجه برای بهبود وضعیت فوتبال ایران در ارتباطات بین‌المللی با رویکردی فراملی، اقداماتی نظیر توجه به استانداردها، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، مدیریت مالی و همچنین ایجاد تعاملات مؤثر با سازمان‌های مربوط، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. رعایت و اجرای موارد بیان‌شده می‌تواند نتایجی مانند تقویت نقش کشور در ورزش به‌خصوص ورزش فوتبال در خاورمیانه، آسیا و جهان، تقویت همکاری‌های متقابل و چندجانبه با کشورهای همسایه و آموزش، استفاده از ورزش به‌خصوص ورزش فوتبال برای کاهش تنش و تعارضات با کشورهای همسایه و سایر کشورها، افزایش کمیته و کیفیت تبادل گردشگران ورزش فوتبال با کشورهای دور و نزدیک، جذب و اشتراک حامیان مالی خارجی، تقویت اقتصاد ملی، افزایش هویت و غرور ملی و تبادل سرمایه‌گذاری مشترک در ایجاد سرمایه‌گذاری در ایجاد زیرساخت‌های نوین ورزشی را برای ارتقای جایگاه فوتبال کشور در عرصه بین‌المللی داشته باشد.

با توجه به نتایج پژوهش و شاخص‌های مدل نهایی به‌دست‌آمده از آن، به مدیران و مجریان مرتبط با دیپلماسی و فوتبال توصیه‌های زیر ارائه می‌شود:

- در فدراسیون فوتبال ایران، راهکارهایی با هدف تقویت همکاری‌های فوتبالی با کشورهای دوست، همسایه و کشورهای برتر در زمینه فوتبال به‌ویژه در زمینه‌های آموزشی، تبادل تجربی، برگزاری دیدارهای دوستانه و مشترک و ایجاد کانال‌های ارتباطی منظم تدوین کنند؛
- از طریق وزارت ورزش و جوانان کشور، سیاست‌گذاری مشترک و هماهنگ بین فدراسیون فوتبال، وزارت امور خارجه، وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک در زمینه‌های مرتبط با دیپلماسی فوتبال و نمایندگی ایران در سازمان‌های بین‌المللی فوتبالی ایجاد کنند؛

1. Union of European Football Associations

- مدیران فدراسیون فوتبال ایران، توسعه روابط فوتبالی با کشورهای قدرتمند و پیشرو در این رشته، به ویژه در زمینه‌های تحقیقاتی، علمی، فنی و تکنولوژیکی و بهره‌گیری از دانش و تجربه آن‌ها را در پیش بگیرند؛
 - در فدراسیون فوتبال ایران، راهکارهایی برای ارتقای سطوح کیفی و کمی فوتبال ایران در تمامی سطوح و رده‌های سنی، به‌ویژه در زمینه‌های آموزش مربیان، داوران، بازیکنان و مدیران فوتبال، توسعه زیرساخت‌ها و امکانات فوتبالی، افزایش تعداد و تنوع رقابت‌های داخلی و بین‌المللی و ایجاد فرصت‌های بیشتر برای شرکت فوتبال ایران در مسابقات جهانی و قاره‌ای ارائه کنند؛
 - در فدراسیون فوتبال ایران، راهکارهایی برای حمایت از فوتبال زنان و دختران ایران، به‌ویژه در زمینه‌های تأمین امکانات و بودجه، توسعه رقابت‌های داخلی و بین‌المللی، تشویق و ترغیب بازیکنان و مربیان زن، ایجاد فرصت‌های برابر و عادلانه برای شرکت در مسابقات جهانی و قاره‌ای و ارتقای سطوح کیفی و کمی فوتبال زنان و دختران ایران ارائه کنند؛
 - در فدراسیون فوتبال ایران، یک برنامه راهبردی و جامع برای دیپلماسی فوتبال ایران با رویکرد فراملی، با تعیین اهداف، راهکارها، مسئولیت‌ها، منابع و شاخص‌های ارزیابی و پایش و ارائه گزارش‌های دوره‌ای از عملکرد و نتایج دیپلماسی فوتبال ایران تدوین کنند؛
 - در فدراسیون فوتبال ایران، راهکارهایی برای تقویت نقش و جایگاه فوتبال ایران در سازمان‌های بین‌المللی فوتبالی، به‌ویژه در فدراسیون بین‌المللی فوتبال و کنفدراسیون فوتبال آسیا با ارائه پیشنهادهای و انتقادهای سازنده، شرکت فعال در تصمیم‌گیری‌ها و کمیته‌ها، حمایت از حقوق و منافع فوتبال ایران و کشورهای دوست و همسایه و مبارزه با سوگیری‌ها و تبعیض‌های احتمالی علیه فوتبال ایران ارائه دهند.
- این پژوهش با محدودیت‌هایی مانند دسترسی نداشتن به برخی از افراد آگاه کشور در زمینه فوتبال و دیپلماسی فوتبال ایران، خودسانسوری‌های احتمالی مخاطبان به دلیل سیاست‌هراسی افراد آگاه و نیز مصلحت‌طلبی و عافیت‌اندیشی و محدودیت اطلاعاتی مانند فقدان دانش و اطلاعات مناسب و به‌روز در زمینه پژوهش حاضر مواجه بود. با توجه به محدودیت‌های بیان شده به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود:
- برای رفع محدودیت دسترسی به افراد آگاه، می‌توان از منابع بر خط (آنلاین) و شبکه‌های اجتماعی نیز استفاده کرد؛
 - به‌منظور رفع محدودیت خودسانسوری، می‌توان از صاحب‌نظران و کارشناسان بین‌المللی برای مصاحبه استفاده کرد؛
 - برای رفع محدودیت مصلحت‌طلبی و عافیت‌اندیشی، می‌توان با تأکید بیشتر بر محرمانه ماندن گفتگوها، مصاحبه‌ها را با چنین افرادی انجام داد؛
 - به‌منظور کاهش محدودیت دسترسی به منابع به‌روز، می‌توان از تحلیل محتوای رسانه‌ای برای استخراج داده‌های مبتنی بر تجارب زیستی افراد بهره گرفت.

پیام مقاله

این تحقیق، مدلی جامع و عمل‌گرایانه از دیپلماسی فوتبال ایران ارائه می‌دهد و عوامل چندوجهی مؤثر بر موفقیت آن را روشن می‌کند. این مدل، راهنمایی‌های ارزشمندی را برای مدیران ورزشی، سیاست‌گذاران و

دیپلمات‌هایی که قصد ارتقای جایگاه ایران در فوتبال بین‌المللی و استفاده از این ورزش به عنوان یک دارایی دیپلماتیک را دارند، ارائه می‌دهد.

با پرداختن به چالش‌های شناسایی شده و بهره‌برداری از فرصت‌های استراتژیک، ایران می‌تواند از دیپلماسی فوتبال برای تقویت همکاری‌های منطقه‌ای، ارتقای درک فرهنگی و دستیابی به توسعه پایدار ورزشی بهره‌برد.

ملاحظات اخلاقی

در انجام این پژوهش، تمامی اصول اخلاقی رعایت شده است. مشارکت‌کنندگان (اعم از صاحب‌نظران علمی و اجرایی) با اطلاع کامل از اهداف پژوهش، داوطلبانه در مطالعه شرکت کردند و حق انصراف در هر مرحله از تحقیق برای آن‌ها محفوظ بود. محرمانه ماندن هویت افراد و اطلاعات دریافتی کاملاً رعایت شد و داده‌ها صرفاً برای اهداف علمی این پژوهش استفاده شد. همچنین مصاحبه‌ها با رضایت کامل مشارکت‌کنندگان و در محیطی مناسب انجام شد. پژوهشگران متعهد شدند که نتایج را بدون سوگیری و با حفظ صداقت علمی تحلیل و گزارش کنند. این مطالعه به تأیید کمیته اخلاق در پژوهش‌های مرتبط رسیده است.

مشارکت نویسندگان

این پژوهش در راستای رسالهٔ مقطع دکتری نگارنده تنظیم شده است. نویسنده اول در طراحی پژوهش، جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل آماری، نگارش اولیه و نهایی مقاله، نویسنده دوم در ارائه مشاوره علمی، نظارت بر فرآیند پژوهش، بررسی و ویرایش علمی مقاله، نویسنده سوم در راهنمایی در تدوین ساختار مقاله، بازبینی نهایی و اصلاحات محتوایی و نویسنده چهارم در ارائه مشاوره علمی، نظارت بر فرآیند پژوهش و کمک به طراحی پژوهش همکاری داشتند.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

تشکر و قدردانی

از تمامی مشارکت‌کنندگان در این پژوهش که با ارائه تجربیات ارزشمند خود در انجام این پژوهش یاری‌رسان بودند، صمیمانه قدردانی می‌نماییم.

منابع

1. Abbaszadeh, M. (2012). Validity and reliability in qualitative researches. *Journal of Applied Sociology*, 23(1), 19-34. [20.1001.1.20085745.1391.23.1.2.5](https://doi.org/10.1001.1.20085745.1391.23.1.2.5). [In Persian]
2. Abutalebi, R., Nazari, M., & Salimi, M. (2023). The construction model of the role of sports on the sustainable development of Iran. *New Trends in Sport Management*, 10(39), 195-212. [20.1001.1.24233293.1401.10.39.11.1](https://doi.org/10.1001.1.24233293.1401.10.39.11.1). [In Persian]
3. Asgharian, M., & Sarbaha, M. J. (2020). Football contracts under the regulations of FIFA and IRAN's Football Federation. *Modern Technologies Law*, 1(1), 167-193. [10.22133/clj.2020.112789](https://doi.org/10.22133/clj.2020.112789). [In Persian]
4. Bendíková, E., Terem, P., Štulajter, I., & Rozim, R. (2022). Sport diplomacy as a means of communication. In *INTED2022 Proceedings*. 15(3), 565-571. IATED. [10.1057/s41254-019-00116-8](https://doi.org/10.1057/s41254-019-00116-8).
5. Best, A. R., & Ian, A. (2022) International sports diplomacy in action – An investigation of AUS+RALLY: An Australian sports diplomacy campaign in Japan. *Japanese Studies*, 42(2), 111-135. doi.org/10.1080/10371397.2022.2096581.

6. Bianco, C., & Sons, S. (2023). More than a game: Football and soft power in the Gulf. *International Spectator*, 58(2), 92-106. doi.org/10.1080/03932729.2023.2196810.
7. Bogolyubova, N., Nikolaeva, Y., & Eltc, E. (2023). Sports relations between Russia and Europe through the lens of sport diplomacy. In R. Bolgov, et al. *Proceedings of Topical Issues in International Political Geography. TIPG 2021*. Cham: Springer. doi.org/10.1007/978-3-031-20620-7_30.
8. Boyacıoğlu, F., & Oğuz, A. G. (2016). The role of sports in international relations. *Acta Universitatis Danubius. Relationes Internationales*, 9(1), 5-18.
9. Bromberger, C. (2020). Football and the authoritarian regime in Iran. *Soccer & Society*, 21(6), 692-698. doi.org/10.1080/14660970.2020.1775046.
10. Charmaz, K. (2000). Grounded theory: Objectivist and constructivist methods. In N. K. Denzin, & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2nd ed., pp. 509–536). Thousand Oaks, CA: Sage.
11. Charmaz, K. (2014). *Constructing grounded theory* (2nd ed.). London, England: SAGE.
12. Chelmis, E., Niklis, D., Baourakis, G., et al. (2019). Multicriteria evaluation of football clubs: The Greek Superleague. *Operational Research International Journal*, 19, 585–614. [doi: 10.1007/s12351-017-0300-2](https://doi.org/10.1007/s12351-017-0300-2).
13. De Sanctis, F. M. (2016). Football: A call for transparency to curb corruption. *Sociology and Criminology-Open Access*, 4(1), 1-10. [doi:10.4172/2375-4435.1000133](https://doi.org/10.4172/2375-4435.1000133).
14. Dietschy, P. (2020). Creating football diplomacy in the French Third Republic, 1914-1939. *Soccer Diplomacy: International Relations and Football Since*, 30-38. doi.org/10.5810/kentucky/9780813179513.003.0003.
15. Dorsey, J. M. (2015). Asian football: A cesspool of government interference, struggles for power, corruption, and greed. *International Journal of The History of Sport*, 32(8), 1001-1015. doi.org/10.1080/09523367.2015.1040222.
16. Dorsey, J. M. (2022). Controlling Iranian soccer is mastering Iranian politics. In *Handbook of sports in the middle East* (pp. 87-95). London: Routledge. Doi: 10.4324/9781003032915-11.
17. Dousti, A., Saboonchi, R., & Shariati Feizabadi, M. (2020). Thematic analysis of sport diplomacy in development of international relations. *Sport Management Studies*, 7(27), 131-146. <http://ntsmj.issma.ir/article-1-1350-fa.html>. [Persian]
18. Dubinsky, Y. (2020). Sport-tech diplomacy: Exploring the intersections between the sport-tech ecosystem, innovation, and diplomacy in Israel. *Place Branding and Public Diplomacy*, 1, 1-12. <https://doi.org/10.1057/s41254-020-00191-2>.
19. Emanuel, L. J., Rodrigues, C., & Leite, E. (2019). Chinese soft power and public diplomacy: Football as a tool to promote China-Brazil relations. *Boletim do Tempo Presente*, 8(3), 194-214.
20. Goldberg, J. (2000). Sporting diplomacy: Boosting the size of the diplomatic corps. *Washington Quarterly*, 23(4), 63-70. DOI: [10.1162/016366000561358](https://doi.org/10.1162/016366000561358).
21. Grix, J., & Houlihan, B. (2014). Sports mega-events as part of a nation's soft power strategy: The cases of Germany (2006) and the UK (2012). *British Journal of Politics and International Relations*, 16(4), 572-596. doi.org/10.1111/1467-856X.1201.
22. Harling, A.-S., Henesy, D., & Simmance, E. (2023). Transparency reporting: The UK regulatory perspective. *Journal of Online Trust and Safety*, 1(5). doi.org/10.54501/jots.v1i5.108.
23. LO, A. A. (2023). Leveraging sports for public diplomacy outcomes: The case of Qatar's FIFA World Cup 2022. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 33-49. doi.org/10.1111/1467-856X.1201.
24. McDuff, E. (2020). Sport diplomacy: Sport's impact as a form of soft power on peacebuilding and nation-building in the Israeli-Palestinian conflict. *Flux*, 1, 10. doi.org/10.26443/firr.v10i1.29.
25. Morozov, V. M. (2023). Network and sports diplomacy. In *Network Diplomacy*. Singapore: Palgrave Macmillan.
26. Mousavi Gargari, S. S., Benar, N., & Shafiee, S. (2022). The role of sports diplomacy in promoting international interactions (grounded theory). *Sport Management Studies*, 14(72), 115-146. doi.org/10.22089/smrj.2020.8268.2846. [In Persian]
27. Mulugeta, B., Williamson, S., Monks, R., Hack, T., & Beaver, K. (2017). Cancer through black eyes - The views of UK based black men towards cancer: A constructivist grounded theory study. *European Journal of Oncology Nursing: The Official Journal of European Oncology Nursing Society*, 29, 8-16. DOI: [10.1016/j.ejon.2017.04.005](https://doi.org/10.1016/j.ejon.2017.04.005).

28. Murray, S. (2011). Sport diplomacy: A hybrid of two halves. Paper presented at the International Symposium on Cultural Diplomacy, Berlin, doi.org/10.1080/09592296.2012.706544.
29. Noori, D., Ghadimi, B., & Shojae, M. (2018). Designing the model of Iran's football diplomacy based on grounded theory. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 17(41), 113-136. [In Persian]
30. Okladnaya, M., & Shchekhlakov, I. (2020). The role of sports diplomacy in recognition of newly created states. *Law & Innovations*, 32, 92-98. DOI:[10.37772/2518-1718-2020-4\(32\)-14](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2020-4(32)-14).
31. Peymanfar, M. H., Elahi, A. R., Sajjadpour, S. M. K., & Hamidi, M. (2021). Development strategies of sports diplomacy of the Islamic Republic of Iran. *Parliament & Strategy*, 28(106), 163-182. <https://www.sid.ir/paper/413489/fa>. [In Persian].
32. Orakzai, S. B. (2022). Women in diplomacy. *Encyclopedia of Violence, Peace, & Conflict*, 3, 328-335. doi.org/10.1016/B978-0-12-820195-4.00112-6.
33. Peyman Far, M. H., Elahi, A., Sajjadpour, S. M. K., & Hamidi, M. (2019). Explaining sports diplomacy using the paradigm model: A qualitative study. *Journal of Sports Management*, 11(1), 59-75. doi.org/10.22059/jsm.2019.138106.1532. [Persian]
34. Pamment, J. (2016). Rethinking diplomatic and development outcomes through sport: Toward a participatory paradigm of multi-stakeholder diplomacy. *Diplomacy & Statecraft*, 27(2), 231-250. doi.org/10.1080/09592296.2016.1169787.
35. Postlethwaite, V., Jenkin, C., & Sherry, E. (2023). Sport diplomacy: An integrative review. *Sport Management Review*, 26(3), 361-382. doi.org/10.1080/14413523.2022.2071054.
36. Rajkiewicz, M. (2022). Successes and failures of football diplomacy: A match between the USA and Iran as part of the World Cup in 1998 and the Palestinian-Israeli diplomatic mission of the FIFA president. *Soccer & Society*, 23(6), 597-608. doi.org/10.1080/14660970.2021.1952994.
37. Simon, J. R. (2016). Sport and diplomacy: A global diplomacy framework. *Diplomacy & Statecraft*, 27(2), 212-230. doi.org/10.1080/09592296.2016.1169785.
38. Terekli, S., & Çobanoğlu, H. O. (2018). Developing economic values in football: Example of Turkish Football Federation. *Open Access Library Journal*, 5, 1-14. [doi: 10.4236/oalib.1104263](https://doi.org/10.4236/oalib.1104263).
39. Urdaneta, R., Guevara-Pérez, J. C., Llena-Macarulla, F., & Moneva, J. M. (2021). Transparency and accountability in sports: Measuring the social and financial performance of Spanish professional football. *Sustainability*, 13, 8663. doi.org/10.3390/su13158663.
40. Weinberg, B. (2015). Push-and-run between power, participation and performance: Political playmaking and the tactics of the Asian Football Confederation. *International Journal of The History of Sport*, 32(8), 1016-1029. doi.org/10.1080/09523367.2015.1048604.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

